

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.
Făcea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Făcea bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.
Totu ce privesce făcea să se adreseze la «Redacțiunea și Admînistratiunea Unirii» în Blăși.

P. IV. 1900

Anul III.

Blăși 5 Ianuariu 1893.

Numărul 1.

Invitare la prenumerațiune.

Organul nostru cu numărul de față întră cu ajutoriul lui Dumneđu în anul alu treilea alu vieței sale.

Intru cătu și-a împlinitu elu chemarea sa, nu vomu să judecăm no. O mângăere sufletescă deosebită ne-au causat provocările, ce le-amu primitu din forțe multe părți, ca să edam făcea noastră celu puțin de două ori pre săptămână. Semnu că ea după putință și-a împlinitu chemarea sa în mijlocul poporului nostru, și intru cătu nu și-o a împlinitu, nu a putut-o face mai alesu din cauza, că ea nu apare destul de desu.

Dorința aceea noi suntem gata a o și implini și a eda făcea noastră de două ori pre săptămână totu cu prețul ei de până acum, îndată ce vomu vedé, că prin abonamente noué ni-se voru acoperi spesele tipăririi.

Rugăm deci pre toți binevoitorii causei, ce o apărăm, să binevoescă a ne sprijini din tôte puterile și a ne înmulți abonamentele. Inainte cu Dumneđu!

Redacțiunea „Unirii“.

Christosul se nasce, măriți-lu!

(+) Cu doru se adună creștinii în sânta biserică, ca să li-se vestescă taina cea mare a naserii lui Isusu, în care Fiul lui Dumneđu s'a făcutu fiul omului, pentru ca pre toți omenii să-i facă fii lui Dumneđu, frați între sine și moștenitori împărăției ceresci. Tôte bisericele răsună astăzi de frumoșa cântare: *Christosul se nasce, măriți-lu!*

Bărbatul obositu de lupta vieței susținută pentru bunăstarea iubiților săi, pentru mărirea patriei sale și pentru emanciparea poporului său, depune pre câteva zile arma, ce i-a apăsatu brațul, și se retrage în sinul familiei sale, unde soția credincioasă îi șterge sudorile de pre față, unde copilașii cu zimbetu ângerescu îi descrețescu fruntea brăzdată de grijile vieței, și unde farmecul păcii și alu iubirii familiare produce într'insul o veselă dispusățiune sufletescă, care-lu face să primescă cu dragoste pre aceia, cari călătorind cu stéua intonează din pragul ușii: *Christosul se nasce, măriți-lu!*

Privim evlavioși la taina de preste fire din familia sântă, în care a apărut pre lume Unsul Domnului: regele, preotul, și profetul vecinic alu omenii, și în această familie contemplăm începutul acelei familii mari, respândite pre tôte fața pământului, și de aceea numite *catolică* sau *universală*. Multu timp amu fostu deslipiți de această familie, și deslipirea noastră de dinsa

amaru amu plătit-o. Căci rumpându-ne de Roma, carea a fostu centrul culturai apusene, siliți amu fostu să întrerupem ori ce schimb de idei și de lucrări cu societatea cultă apusenă și cu renumitele universități, cari înfloriau în evul de mijlocu sub aripele bisericei catolice, amu eșitu din orizontul civilizațiunii latine, și amu intrat în cercul de înriurintă alu orientului, unde tôte îmbetrânau și se dărepănau, unde, precum se exprimă un scriitoru, vechile locașuri, în cari pre timpul uniunii cu Roma au înflorit cele mai alese sciințe și strălucite virtuți creștine, dispăreau încetul cu încetul ca nisce făclii, ce se stingu, sau ca nisce focuri din o tabără părăsită. Conștiința latinității noastre a fostu nădușită de glasul cobitoriu alu emisarilor din Fanaru, cari numai o grijă avea: să-i facă pre Români a-și închină moșile la mănăstirile unor călugări grecesci ignoranți, cari au stinsu mai de totu viața fraților nostri din peninsula balcanică, odinioară atât de numeroși și de respectați. Dumneđuescului pruncu i-s'a făcutu însă milă de noi, căci înainte de această cu aprôpe două vécuri ne-a primitu în parte érași în sinul familiei și împărăției sale, unde tôte popórele își pot păstra individualitatea sa proprie și în unitatea credinței și virtuții prescise de Dumneđu dobândescu fericirea posibilă pre pământu și pot ajunge printre valurile oceanului furtunosu din lumea această la limanul fericirii din cealaltă

Feuilleton.

Amintiri de călătorie.

Roma, 29 Iunie 1890.

Frate Isidore!

Nuam celu ce a cercetat în su și ruinele Coloseului, numai acela își pôte închipui pre deplin, ce însuflețire sfântă cuprinde inima omului, cându pôte dice intru sine: *Éta am ajunsu în locul, în care totu firul de pulvere mărturisește despre minunea cea mai mare a bisericei lui Christos, despre eroismul martirilor creștini!* Éta am ajunsu în țarina, intru care s'au adevăritu cuvintele, că sângele martirilor este sémînta creștinilor!

Cuprinși de însuflețirea această sfântă, înălțătoare de minte și întăritore de inimă, amu părăsitu noi în sfârșitu Coloseul și ne-amu îndreptat pași spre dreapta dela Forul romanu. Amu trecut prin mai multe ulițe strimte și amu ajunsu mai pre urmă pre o piață mică. Romanii o numesc *piazza di zingari*.

Nu affi aci nimica deosebită, ce ț-ar opri pașii pre câteva mominte. Juru împre-

juru vești case cu etajuri, case vechi, posomorite, printre cari se viră câte o uliță strimță. Curată încă nu s'ar puté dice piața această. Dar vedut'amu aci în Roma părți și mai murdare.

Cum venirăm de cătră Coloseu și intrărăm pre piața această, vedurăm în fața noastră una dintre bisericutele acelea, de cari dai aci în Roma la fiesce care pașu. Dar nu biserică întregă o vedurăm, ci numai fațada ei. Și de o parte și de alta a bisericei suntu adecă lipite de ea case cu etaj. Colo susu pre fațadă cetim, că bisericuța această e închinată sântilor *Sergiu și Bachu*. Dar Romanilor nu le convine numele acesta, Ei dau și biserica această Malcei Domnului și-i dicu *Madonna del pascolo*.

Amu cercat la ușa bisericei, dar era încuiată. Amu intrat dar în casa de-a stînga bisericei și de-a dreapta noastră și amu spus acolo, că amu dori să intrăm în biserică. Ne îndrumară în etaj. Acolo o mulere și un băétu aștinu-ne dorința aprinseră lumină și ne conduseră din etaj pre o scară în jos în biserică. E forțe întunecășă biserică această. Lumina ar puté să între numai prin ferestrele din fațadă. Dar acestea erau negrijite și întunecășe. Într'altele ne spusé mărirea

aceea, că biserică a rare ori se deschide, de ore ce nu slujesce nimeni într'insa. Asta se și cunoșce de pre starea negrijită a bisericei întregi și de pre aerul ei cel stătut. Le-amu spus, că noi cercăm aci unu mormîntu. Ne ținură lumina la tôte epitafiele, cari erau înțepenite în părății bisericei. Dar n'amu aflatu, ce căutam. Începurăm a cerca pre jos după inscripții. Amu și aflatu una în mijlocul bisericei în locul cel mai de frunte. Etă-o:

D. O. M.
IOANNI INNOCENTIO L. B. KLEIN
VALACHORVM. GRAEC. RVTH. RASC.
EPISCOPO FOGARASIENSI
QVI
A CAROL. VI & M. THERESIA ROMM. IMPP.
PRO SVA ECCLESIA PRO SVOQVE POPVLO
PLVRIMIS IMPETRATIS BENEFICIIS
PROVINCIA SANCTE PIEQVE ADMINISTRATA
DE ECCLESIA DE PRINCIPE DE PATRIA O. M.
TANDEM AETATE VIRIBVSQVE CONFECTVS
CESSIT EPISCOPATV.
VIXIT ANNOS LXXVI.
OBIIT IX KAL. OCT. MDCCLXVIII
IOANNES KLEIN
FRATRIS F. AMORIS DOLORISQVE
M. P.

Cându amu vedut epitafiu acestu, amu cădutu în genuchi și ne-amu rugat între lacrimi. Ne-amu rugat multu. Ne-amu

lume. De odată cu unirea noastră unu tesauru nou de idei s'a transplantat din Roma în pământul vechei Dacii, conștiința latinității noastre s'a trezit și prin purtătorii culturii creștine din apus s'a pus temeiul la unitatea noastră culturală latină. De aceea când în aceste zile sante privim la sânta familie, în care am fost reprimiți din darul specialu dumnezeesc, exclamăm cu dragoste și recunoștință: *Christos se nasce, măriți-lă!*

Retrași de sgomotul lumii mintea noastră se desfășoară în privirea Aceluia, pre care omenimea dinainte de născerea Lui l'a așteptat cu dor, ér omenimea, ce a urmat și urmază după El, se odihnesce cu încredere într'insul, pentru că El tóte le atrage la sine, tóte le stăpânesce, tóte le binecuvintă și le feresce. El este „*pétra din unghiu*“, care a unit omenimea într'unu singuru edificiu. Individii, familiile și popórele, cari au stat sau stau unite prin credință, speranță și iubire cu această *pétra din unghiu*, au fost sau sunt fericite, și încărcate cu tóte darurile naturale și supranaturale. Cine însă vre să se desfacă de această *pétra din unghiu*, se sfarmă de dinsa. Conducătorii unu poporú superbú, cari în anii din urmă s'au lăpădat de Christos, i-au aruncat crucea din școlă, și au voit să organizeze societate politică fără de Dumneđu, se treziră pre neașteptate, că această societate nu mai are nici o basă morală, și astăzi ei toți presentă lumii spectacolul greșos alu celei mai înflorătoare corupțiuni. Superbia lorú s'a sfarmat de *pétra din unghiu*, și Dumneđu i-a umilit mai mult, decât i-ar fi putut umili prin desastrelor unu rășoiu cumplit. Mare învățatură este această pentru noi Români, la cari încă se întâmplă, că ómeni cu ideile „liberale“ ale politicilor francesi de astăzi voesc să ne conducă la o sorte mai bună, și vai noué! dacă nu ne vom deschide ochii înainte de a fi aruncați prin această conducere orbă în prăpastia peririi.

Nu mai aceea merită încrederea noastră, cari în tóte lucrările sale se conduc de făclia învățăturilor ceresci ale lui Christos, și cari nu se rușineză de imnul santei biserice: *Christos se nasce, măriți-lă!*

Luat'a Fiulú lui Dumneđu natura noastră omenescă, apărut'a pre lume în o peșteră întunecósă, înfășiatu a fost într'o iesle în locu de légănú, trecut'a prin tóte suferințele vieței pămintesci și până și prin mórtea cea mai înfricoșată, pretutindenea predicat'a adevérulú, vindecat'a bolnavii, și ajutat'a séracii. Prin această taină necuprinsă natura omenescă a fost nobilitată, așa încátu trebuie să o respectăm în ori ce omú, sárăcia fără de vină a devenitú obiectulú de căpetenie alú îngrijirii și milei creștinesci și a încetatú a fi obiectu de disprețu, suferința s'a consacratú, și mórtea și frica de mórte s'a învinsu pentru ori ce creștinu adevératú. Astfelu cu născerea lui Christos s'a începutú adevératulú umanismú, care a sfarmatú lanțurile robiei păgâne și înfrină și astăzi pre neguțatorii fără de sufletu al nefericitorú Negri din Africa. Ideea frățietății, libertății și egalității adevérate nu se mai póte omori și scóte din mințile ómenilorú, de cându a apărutú Christos cu învățatura si cu exemplulú său dumnezeescú. Democrația luatá în înțelesulú nobilú și creștinescú alú cuvintulú prin Dinsulú s'a întemeiatú înainte de asta cu o mie optú sute nouézeci și doi ani. Pentru aceea toți cântămú cu dragú: *Christos se nasce, măriți-lă!*

Corulú ângerescú vestesce marele evenimentu alú născerii Domnului, cântândú: *Mărire intru cel de susú lui Dumneđu și pe pământu pace, între ómeni bunăvoire*. Astfelu serbătórea Crăciunului a devenitú serbătórea păcii între toți aceea, cari au una și aceeași voință conformă voinței lui Dumneđu. Pace celorú ce primescú adevérurile descoperite de Fiulú lui Dumneđu și propuse de sânta maică biserică, pace

celorú ce împlinescú voea lui Dumneđu, observândú poruncile Lui sante, pace celorú ce respectéză auctoritățile puse de Dumneđu pentru binele spiritualu alú omenimii, pace celorú ce deprindú virtúțile creștinesci, pace celorú ce lucră pentru fericirea proprie și a deapropelú! Între aceștia pururea va fi pace, și noi pururea le vom da pace, pentru că ei forméză, după espresiunea sântului Augustinú, cetatea lui Dumneđu, în opozițiune cu cetatea satanei. Însă nu este pace pentru ómenii de rea voință, nu este pace pentru cei ce calcă în picioré învățaturile *Episcopilorú puși de Spiritulú Sântu, să ocârmuescú turma cuvintátore*, nu este pace pentru cei ce se încercă a sgudni temeliiile, pre cari Christos și-a aședatú biserică sa, nu este pace pentru cei ce voescú să seducă poporulú și să-lú deslipescă de *pétra din unghiu* spre perirea lui, nu este pace pentru cei ce respândescú neadevéruri tendențioșe față cu biserică lui Christos, nu este pace pentru cei ce combatú planulú provedinței divine de a se aduna omenimea într'o turmă și sub unu păstoriu, nu este pace pentru cei ce predică ura față cu ministrii lui Christos, nu este pace pentru cei neevlavioși, cari rămânú reci și nepăsători la glasulú bisericei: *Christos se nasce, măriți-lă!*

Pre noi ne încăldesce și ne mângăie acestú imnu sacru, și de aceea împreună cu cetitorii nostri, cărora din inimă le dorimú serbătóri fericite, intonămú în aceste zile de pace și de iubire creștinescă: *Christos se nasce, măriți-lă!*

(+) **Reuniuni învățătorești.** În numărulú 280 dela 18/30 Decembre a. e. alú „Gazetei Transilvaniei“ la locu de frunte cetimú urmátórele cuvinte: „Este adevératú, că reuniunilú preste totú, fiindú că stau pre base constituționale, nu se unescú cu absolutismulú, ce se practică în guvernarea bisericei românesci unite.“

rugatú pentru sufletulú marelú archiereu Inocențiu. Ne-amú rugatú, ca Dumneđu să ne dea totdeuna archiereu, cari să umble pre cărările, pre cari a umblatú păstorilú, ce odihnesce aci, după ce a muritú aci pribégú și alungatú din țara, în care s'a născutú, lipsitú de turma, pentru care a trăitú, și smulsú din brațele poporului, pentru care s'a jertfitú ca nimeni altulú. Ne-amú rugatú, ca Dumneđu să pătrundă totdeuna clerulú nostru de spiritulú de jertfă alú archiereului Inocențiu. Ne-amú rugatú, ca Dumneđu să întărescá în poporulú nostru credința aceea, carea a însufletitú pre Inocențiu și i-a datú bărbăția, de s'a luptatú singuru în contra miilorú de inimi și ar fi fostú gata a-și jertfi și viața și a se face martirú, numai să-și vadă poporulú fericitú și scosú din cătușele robiei. Nu e mirare, că a cădútú, căci s'a luptatú singuru în contra miilorú de aliani, dar elú a fostú gloriosú și în căderea sa. La toți Români, cari locuescú colo departe în cetățuea Carpaților și la pólele lorú, fie binecuvintată amintirea acestui archiereu, care singuru singurei a începutú opulú redeșterării culturale și politice așa, câtú de atunci dincóce și dincóde de munți curențulú acela de desvoltare n'a mai încetatú, ci a totú crescutú asemenea unei lavine. Binecuvintată și neștersă e amintirea lui la toți Români —

dar totuși nu la toți. Multú dintre Români i-a datú uitării numele. Nu dice, că nu e așa. Să-ți spunú ceva din esperința mea. M'am născutú și mi-am petrecutú tineretele în fața munților de médași ai Ardélului și am umblatú multú de la pólele acestorú munți, dar nicăiri n'am auđitú pre acolo pre ómeni binecuvintândú amintirea archiereului Inocențiu, a archiereului celui mai mare, ce l'amú avutú noi Români. Și totuși ómenii acela de pre acolo de pre la pólele acestorú munți ar avé cuvinte de a se mândri cu Inocențiu, că dóră acolo la pólele acelorú munți l'a legănatú mamă-sa nesciindú, că légănă pre unu martirú gloriosú alú némuluiú său. M'am rugatú deci aci la mormintulú lui Inocențiu și pentru poporulú din sudulú Ardélului, care poporú nu numai că și-a uitatú de fiulú său celú mai mare, ci și-a făcutú în timpulú mai nou dintr'unu altú bărbatú unu idolú, l'a aședatú în mijloculú său și-i dice mare și sfințú, deși sfințú nu a fostú, și de cumva a fostú mare în vre-o privință, mare nu s'a făcutú elú prin forțele sale, ci l'au făcutú mare împrejurările, precândú Inocențiu a fostú mare în butulú împrejurărilorú, și l'au făcutú mare darulú lui Dumneđu și forțele lui proprii.

Apoi ne-amú sculatú și ne-amú dusú. Pre cale ne-amú esprimatú unulú altuia dorința pie, câtú de frumosú ar fi, dacă bise-

ricuța această, care cuprinde móște așa de prețioșe ale némuluiú românescú, dacă ea s'ar preface întrú biserică românescă. Acum biserică această și casa din vecini e posesiunea Rutenilorú uniți, dar ei nu o folosescú. Ei mai au adevă în Roma o biserică. Au aci în Roma biserică tóte popórele creștine întemeiate pre pétra, carea nici porțile Iadului nu o potú mișca. *Nu mai noi Români suntemú străini în Roma* și nu avemú casa noastră, unde mergéndú la Roma să putemú dice, că petrecemú acasă.

Amú mersú éră cătră Forulú Romanu. Ajunsú acolo ne-amú îndreptatú pașii cătră unghilulú lui celú din drepta Capitolului. Aci la picioréle muntelú Capitolinú e prinsórea Mamertină, faimósă prin atâtea amintiri lugubre. Dacă putemú dice, că în muntele Capitolului și în Forulú Romanu s'a intrupatú istoria alorú dónéșpredece vécuri, atunci despre prinsórea Mamertină putemú dice celú puținú atâtea, că zidurile ei suutú nisce pagini în istoria această. Firesce că timpulú șterge chiarú și paginile istoriei, dar unele dintre acestea pagini totuși s'au conservatú pre zidurile acestea posomorite. Parcá cetescú pre ele numele Syfax, Ingurta, Vercingetorix, Catilina și Selanú, și cetindú numele acestea parcá veđi înaintea ochilorú desvoltându-se nisce tragedii, ca și cari nu s'au sevărșitú

Acestea le afirmă „Gazeta”, ca să arete, că auctoritățile bisericești noastre din principiu se împotrivesc la înființarea reuniunilor preste totu și în specială a reuniunilor învățătoresci.

Fiindcă însă dacă ar sta aserțiunea „Gazetei”, biserica noastră ar rămâne discreditată, ne simțim datorii a însoți de câteva reflexiuni pasajul citat din fôea brașovénă.

Înainte de toate trebuie să observăm, că noi nu înțelegem, că ce opozițiune ar pute esista între „absolutismă” ca formă de guvernare și între „reuniuni” ca mijlocu pentru promovarea binelui moralu și materialu al membriloru respectiveloru reuniuni. Chiar și forma de guvernare absolutistică încă are de scopu binele acelora, cari sunt membri ai statulu ori ai bisericești, și de multe ori s'a întâmplat, că forme de regim absolutisticu au promovat mai tare binele cetățenilor ori alu credincioșilor, decâtu forme de regim „constituționalu”, și mai virtosu decâtu formele constituționalismulu de astăzi. Prin urmare absolutismulu ca formă de regim din natura sa nu împedecă înființarea reuniunilor, cari voescu binele moralu și materialu alu cetățenilor ori alu credincioșilor, și dau prin acêsta mână de ajutoru atâtu statulu, câtu și bisericești la ajungerea scopuriloru lor.

Mai departe reuniunile nu se formeză în stat sau în biserică cu scopulu, ca ele să deprindă în parte sau în totalitate puterea de guvernare, ci, fără a se amesteca în guvernarea societăților perfecte, cari sunt numai biserica și statulu, ele urmărescu numai nise scopuri particulare, subordonate scopulu generalu urmăritu de stat ori de biserică. Prin urmare reuniunile de ori ce soiū potu esista și funcționa chiar și în statele și bisericile cele mai absolutistice, pentru că ele nu împedecă de locu concentrarea puteril civile ori eclesiastice într'o singură persoană, nici nu punu stavilă la deprinderea puteril de ocărnuire prin acêsta singură persoană, sau cu alte cuvinte reuniunile se unescu chiar și cu absolutismulu, ce, după „Gazeta”, s'ar practica în guvernarea bisericești noastre, pentru că ele n'au de a face nimica cu guvernarea bisericești.

Dar biserica noastră nici nu este absolutistică, cum își închipuesce fôea din Brașov. „Absolutismulu”, după conceptulu comunu alu cuvintulu și după înțelesulu, ce i-lu dă „Gazeta”, învolve în sine aceea, că în biserica noastră toate trebuie să se întmple, nu după legi obligătore pentru totu, ci numai după *arbitriulu* episcopulu.

Lucrulu însă stă cu totul altmintea, pentru că biserica noastră nu se guvernază după *arbitriulu* episcopulu, ci episcopulu guvernază biserica după legile naturei, după legile positive divine și după sântele canone, cari toate regulază și limitează forțe multu voința episcopulu, care dacă nu s'ar supune acestoru legi, în totu momntulu ar pute să fie depus. Nu este însă nici o lege naturală, ori evangelică, ori canonică, care ar împedecă înființarea reuniunilor de ori ce soiū, ci din contră toate aceste legi și mai virtosu spiritulu acestoru legi recomandă înființarea reuniunilor, dacă acestea au de scopu binele moralu și materialu alu omeniloru, ér nu răsturnarea ordinii morale și sociale în biserică ori în stat.

Pentru aceea vedem, că în biserica catolică au înflorit și înfloreșcu și în ziua de astăzi totu felulu de reuniuni, cari au de scopu promovarea binelui moralu și materialu alu omenimil. Nu sunt ore unu felu de reuniuni societățile călugăresci, din cari una fiesce care urmăresce unu scopu bun și salutar, și din cari acele, ce sunt mai vechi, au civilizat pre barbarii, cari cutropiseră imperiulu romanu? Nu esista diferite societăți sau academii catolice pentru promovarea sciințelor și artelor? Nu esista societăți mari pentru susținerea presei și literaturii scrise în spiritu creștinescu? Este ore vre-o suferință omenescă, pentru a cărei alinare să nu se fi întemeiatu societăți puternice, cari cu mijlocele sale proprii au susținutu și susținu spitale grandioșe, orfanotrofii mari, asile pentru bătrâni, surdomuți, orbi, chilavi și săraci? Nu sunt ore surorile de caritate o reuniune, care adună răniții de pre câmpulu de rășboiu și-i grijescu ca nise mame bune? Ore nu totu ele înființeză totu felulu de institute caritative și mai virtosu spitale, până și în Africa, India

și China? Dar la înființarea societății pentru ștergerea sclavajulu cine a lucratu atâta ca Pontificelu Leonu alu XIII-lea și ca fericitulu cardinalu Lavigerie, care ca unu adevăratu apostolu alu umanității a cutrieratu Europa, pentru ca să misce inimel omeniloru în favorulu acelei reuniuni grandioșe și binefăcătore?

Și fiindcă astăzi nimic nu agitază așa multu omenimea, ca tocmai cestiunea lucrătoriloru, nu este ore Papa Leonu alu XIII-lea, care în enciclica sa despre sôrtea lucrătoriloru a recomandat cu totă căldura înființarea reuniunilor de lucrători cu scopu de a le îmbunătăți sôrtea materială și a le da creștere religio-morală conformu timpulu de astăzi?

„Gazeta” susține mai departe, că „cei dela cârma dieceselorū bisericești românesci unite au aversiune față cu reuniunile învățătoresci”. Dar ore nu avem noi reuniuni în diecesele Gherlei și Lugosulu, cari funcționează chiar sub conducerea celorū dela cârma acestoru diecese? Și ore nu s'au publicatu rapôrte despre funcționarea acestoru reuniuni chiar și în colonele „Gazetei”? Ore nu s'a pornitu în anul 1881 o mișcare salutară chiar din Blășiu pentru înființarea unei reuniuni învățătoresci pentru totă archidieceza? Și ore nu zacu statutele acelei reuniuni și astăzi neaprobate în Ministeriulu „constituționalu” de culte și instrucțiunea publică?

Dar să ascultăm, ce dice însuși reposatulu Mitropolitu Vancea în cerculariulu său de datu 4 Octobre 1890 Nr. 3733, adresatu către toate oficiile protopopesci:

„Din incidentulu acestei cerculare aducem la cunoștința tuturorū oficiilorū nostre protopopesci, că Noi încă în anul 1883 ¹⁾ am cercat, să esoperăm aprobarea unor statute pentru o reuniune a tuturorū docenților greco-catolici din Archidieceza noastră; ér în anul 1885 am făcutu pașii de lipsă pentru a esopera aprobarea statuteloru reuniunii, ce era să o înființeze docenții din protopopiatele: Clușiuulu, Almașulu, Coșocnef, Dergei și Morlacei. Însă aceste încercări au rămasu fără de rezultatulu doritu. În urmă în anul trecut Ni-a succésu a esopera dela înaltulu Ministeriulu de culte și instrucțiunea publică aprobarea statuteloru reuniunii docenților greco-catolici din Comitatulu Clușiuulu. Aceste statute am dispusu să se publice în cei mai de aproape numeri din fôea bisericești și scolastică, ce apare aci în Blășiu.

Din cele premise Frații voste vă veți convinge, că înaltulu Ministeriulu de culte și instrucțiunea publică este mai aplicatu a aproba reuniunile docentale greco-catolice, cari s'ar constitui după comitate, decâtu pre acele, cari s'ar constitui după protopopiate sau după archidieceza.

De aceea ar fi consultu, ca Frații protopopi sau Purtătorii de oficii protopopesci, cari se află pre teritoriulu unui anumitu comitat, să se pună în colțelegere între sine și cu docenții greco-catolici de pre teritoriulu aceluiași comitat, și luându de modelu statutele reuniunii docenților greco-catolici din Comitatulu Clușiuulu aprobate de înaltulu Ministeriulu de culte și instrucțiunea publică în 29 Novembre 1889 Nr. 35492, să formeze reuniuni de docenți greco-catolici după Comitate.”

¹⁾ Din erore s'a tipărit în cerculariulu 1883 în locu de 1881.

pre aiea. Parcă și acum răsună de pre zidurile și boltiturele acestea strigătele deperate, cari se înalță din afundimea prinsorii. Căci prinsorea acêsta e îndoită. Cea de-a-supra încă era menită pentru de cei ce erau osîndiți la môrte, dar ei își primiau môrtea din mânil omeniloru. În cea de desubtu se aruncau de comunu osîndiți de aceia, cari aveau să móră nu de mână omenescă, ci de fôme, de sete ori de desperare. Iugurta, inimiculu acela înverșunatu și neîmpăcatu alu Romaniloru, se dice că în desperarea sa și-a crepatu capulu de zidulu prinsorii și așa a muritu. Întrarea în prinsorea cea de desubtu este o gaură a boltiturei, și cei ce treceau prin gaura acêsta, puteau dice ca osîndiții din Iad ai lui Dante: Lăsați totă sperarea.

Dar locul acesta de grôză crucea lui Christosu, ea însăși odinioară unștă de grôză, l'a prefăcutu într'u unu obiectu alu venerării celei mai sînte. Aci în prinsorea acêsta încredzitoră au fostu aruncați la ordinulu lui Nero sântii Apostoli Petru și Paulu ca nise criminali periculoși pentru împărăția romană și odio generis humani, precum scrie Tacitu. Aci au petrecutu ei în obedii noue luni și au câștigatu lui Christosu pre soții prinsorii sale, și fiindcă nu aveau apă, cu care să-i boteze, au scos cu odinioară Moisi apă din stîncă: unu isvoru a început să curgă din

stîncă muntelui. Isvorulu acela curge încă și astăzi, și prinsorea s'a prefăcutu într'o capelă. Ajungi într'nsa pre o scară cioplită în stîncă și venerezi apoi columna de granitu, de care erau legați Apostolii cu catene, și chipulu capulu sântulu Petru, unu chipu, care s'a formatu pre stîncă prin minune și este icôna cea mai autentică a corifeulu Apostoliloru.

Întăriți în credință amu părăsiti prinsorea acêsta sfințită prin suferințele sântiloru Apostoli. Cându ieșiramu dintr'nsa și veduram érași lumina zilei, veduram încă unu locu necercetat: ruinele gigantice de pre muntele Palatinu ne ispitau, să le cercetăm și pre ele și să ne minunăm vedându, câtu de deșertă și trecătoare a fostu și mărirea lumescă cea mai mare, mărirea împărăților romanii. Ispita éra aproape și puternică, și sufletulu era gata, dar trupulu era slabu. Eramu obosiți preste măsură. Éra și cam târziu, și de aceea amu amănatu cercetarea ruineloru palatulu împărătescu pre o altă zi.

Aruncăm încă o privire preste ruinele Forulu și ale muntelui Palatinu dicându într'u noi cu Sibila:

*Fiet arena Samos, Delos deleta latebit,
Fiet Roma vicus.*

Te salută

Victorū.

Unde este dară aversiunea celorlă dela cãrmã fațã cu reuniunile învățãtoresci? Aceea se aflã în ceã dela cãrma statului nostru *constituționalã*, ẽr nu în ocãrmuitoii bisericeii nãstre „*absolutistice*”.

Închiãmũ cu observarea, cã „Gazeta” de unũ timpũ încãce, pãte în modũ înconsciũ, face națiunii și bisericeii nãstre tocmai acelea-și serviții, cari le face șovinismulũ magiarũ. Ea prin articuliĩ sãi „La situațiune” a provocatũ periculuũ de a desbina pre Romãni, cum aũ cercatũ sã facã și contrariĩ Romãnilorũ, deși pãte intențiunea și motivele ei aũ fostũ diverse de ale contrariilor nãstri. Ea precum dovedescũ articuliĩ sãi despre sinodalitate, propagã doctrine contrare bisericeii nãstre, întocmai ca și aderenții calvinismului magiarũ, deși pãte nu urmãresce acela-și scopũ cu calvinii. Ea prin suspițiãrile și aserțiunile de felulũ celorũ citate se încercã a sgudui încrederea poporului nostru în clerũ și mai virtosũ în Archierei, întocmai precum o facũ acẽsta ceã mai mari contrariĩ ai Romãnilorũ! Astfelũ stãndũ lucrulũ putemũ întreba, cã ore ce vre „Gazeta”?

Revistã bisericeascã.

Din Patrie.

Acțiunea catolicã contra politiceii bisericeii a actualului guvernũ continuã. În 28 Decembre a. tr. s'a ținutũ la Șopronũ o adunare, la care aũ luatũ parte preste o sutã de preoți, între cari și mai mulți dignitari. Inteligența laicã încã a cercetatũ în numãrũ mare adunarea. Adunații aũ protestatũ contra îngreunãrii poporului prin introducerea matriculelorũ civile și a cãsãtoriei civile, aũ accentuatũ introducerea autonomiei, regularea dreptului de patronatũ și redobãndirea drepturilorũ bisericeii confiscate de guvernele liberale.

Roma.

Sãntia Sa Leonũ XIII cu ocasiunea serbãrii Nãscerii Domnului a distribuitũ ca elemosinã 13,700 lire la preoții miseri, 9980 lire la sãracii din Roma, 20,000 lire la orfanii rãmași dupã foștii oficiali papali atãtũ civili cãtũ și militari.

Comitetulũ permanentũ alũ congresului catolicũ italianũ a îndreptatũ unũ apelũ cãtrã catolicii din Italia provocãndũ-l la o protestare energicã contra proiectului de lege prezentatũ de guvernũ camerei, prin care se cere, ca la închiarea cãsãtoriei civile mirii sã fie obligați a se presenta mai întâiũ înaintea forului civilũ și numai dupã aceea a se cãsãtori în fața bisericeii.

În proximulũ Consistoriũ Sãntia Sa va înãlța pre mai mulți prelați la demnitatea de cardinali, între cari și pre nunțiulũ apostolicũ Galimberti din Viena, pre primarele Ungariei Vaszary și pre venerabilulũ Pãrinte Iesuitũ Steinhuber. Dupã regulele Societãții lui Isusũ cestũ din urmã nu pãte primi înalta demnitate decãtũ cu permisiunea espresã a generalului societãții.

Rusia.

În timpulũ din urmã s'a scrisũ despre negociãrile dintre Curia romanã și dintre guvernulũ rusescũ spre a ușora sãrtea catolicilorũ din Rusia. Se pare

ĩnsã, cã din partea guvernului rusescũ negociãrile nu se facũ cu destulã sinceritate și bunãvoințã. Numai astfel se pãte esplica purtarea lui fațã cu prelații catolici. Așa se anunțã, cã episcopulũ din Wilna facẽndũ visitațiune canonicã a fostũ continuũ însoțitũ de unũ oficialũ alũ guvernatorului, care a opritũ prin gendarmii ori ce ovațiuni, ce poporulũ voia sã i-le facã episcopului. În multe locuri gendarmii aũ pãșitũ în modũ brutalũ chiar și fațã de femeile și pruncii, cari aclamatũ pre archiepiscopulũ sãu.

Revistã politicã.

Afaceri interne.

La felicitãrile de anulũ nouũ din partea partidului liberalũ rãspundẽndũ ministrulũ-președinte Dr. Wekerle a facũtũ și unele enunțãri însemnate. Anume mișcarea, ce se manifestã în poporulũ catolicũ fațã cu politica bisericeascã a guvernului, o considerã ca opera unui agitatorũ fãrã consciințã (ĩntelegẽndũ pre clerulũ subalternũ). Ministrulũ dorește, sã reguleze cestiunile politice-bisericeii din punctũ de vedere alũ statului și sã cruțe simțẽmintele religiãse ca pre unũ factorũ moralũ, ce influințãzã în modũ binefãcãtorũ asupra vieții publice. Decĩ spre rezolvirea acestorũ cestiuni se vorũ recomanda atãri modalități, cari pre lângã mulțãmirea postulatelorũ statului sã asigure conviețuirea pacificã și conservarea simțului religiosũ la fiesce care confesiune.

Cu privire la cestiunile de naționalitate, fațã de cari nu s'a exprimatũ în detaliũ în programulũ sãu, ministrulũ Wekerle ȑice, cã ele privescũ pre fiesce care politicũ magiarũ. „Nu se pãte nega,” continuã ministrulũ, „cã pre terenulũ acesta ne întilnimũ cu unele simptome, fațã cu cari nu putemũ rãmãne indiferenți,” crede ĩnsã, cã chiar așa ar fi greșalã a le da o prea mare importanțã ca și simplu a-le ignora. . . . Simptomele acestea nu dovedescũ, cã guvernulũ este indiferentũ sau slabũ fațã cu cestiunile de naționalitate, ci aratã, cã se face în țarã o reacțiune neĩndreptãțitã și nemotivatã fațã cu consolidarea ideii de statũ magiarũ. Apoi susține ministrulũ, cã pre lume nu este statũ, în care fiesce care cetãțanũ sã se potã desvolta așa de liberũ în cultura sa, și sã se bucure de o astfelũ de egalitate, ca la noi, și cã nu dorește, sã micșoreze garanțiile în direcțiunea acẽsta. Darã ori cãtũ de mare ar fi cruțarea și precauțiunea, cu care tractezã guvernulũ acẽstã cestiune, într'unũ lucru nici odatã nu se va lãsa, sã fie ĩmpedecatũ, anume în apãrarea, consolidarea gradatã și asigurarea caracterului magiarũ alũ națiunii politice, alũ statului și alũ vieții publice. Pentru ajungerea acestui scopũ va ĩntrebuința cu tãtã rigãrea tãte mijlãcele legale, ce-i stãu la dispozițiune fațã cu tendințele neĩndreptãțite, cari s'arũ opune aceluĩ caracterũ, și dacã va observa, cã aspirațiunile acelea degenerãzã, nu va ĩntãrȑia a recurge și la mijlãce legale estãraordinare. Accentueazã dlũ Wekerle, cã monarchia nãstrã se aflã în raporturi amicabile cu tãte puterile europene.

Croația.

Partidele opoziționale ale dietei croate s'aũ fusionatũ publicãndũ unũ programũ comunũ, care cuprinde urmãtãrile puncte: 1. Validitatea dreptului publicũ croatũ între marginile monarchiei. 2. Unirea și independența tuturorũ țãrilorũ croate. 3. ĩntroducerea instituțiunilorũ parlamentare și liberale. 4. Domnirea eschisivã a limbii croate în toți ramiĩ administrațiunii publice. 5. Ambe partidele se obligã a observa o procedere uniformã și solidarã cu privire la programulũ stabilitũ. Cu esecutarea acestorũ concluse se ĩncredințãzã unũ comitetũ executivũ, care se va compune din reprezentanții ambelorũ fracțiuni. Se vorbesce, cã Starcevicĩ ar fi contra acestei fusiunii cu aderenții episcopului Strossmayer.

România.

În ședința corpurilorũ legiuitoare din 31 Dec. a. tr. ministrulũ afacerilorũ esterne a cetitũ contractulũ de datũ 15 Decembre 1892 ĩnchiatũ între regele Romãniei și regina Angliei cu privire la cãsãtoria principelui moștenitorũ cu Maria de Edinburg. Comunicatulũ a fostũ primitũ cu mare ĩnsuflețire, presidenții camerei și senatului aũ ĩmpãrtãșitũ, cã regele l-a ĩnviatũ, sã participe la serbãrile de cununie din Sigmaringen, ca reprezentanți ai corpurilorũ legiuitoare. Dupã acestea anunțã ĩnceperea feriilorũ de Crãciunũ, cari vorũ dura pãnã în 22 Ianuariũ.

Germânia.

Proiectulũ militarũ, contra cãruia s'a facũtũ agitațiune estinsã ĩncã ĩnainte de a fi prezentatũ parlamentului, ĩntimpinã opoziție cerbicãșã și în parlamentũ. Guvernulũ se teme, cã proiectulũ va fi respinsũ. Acẽstã temere o tradãzã și ȑiarulũ „Nordd. Allg. Zeit.,” care scrie, cã eventuala respingere a proiectului militarũ ar ĩngreuna numai sarcina soldațilorũ și a șefilorũ în timpulũ de rãșboiũ. Dacã Germânia nu va fi destulũ de tare pentru a lua ofensiva, atunci pãmĩntulũ germãnũ ar deveni teatrulũ rãșboiului. Nu este eschisã nici probabilitatea, cã guvernulũ la casulũ de a nu putã reuși cu proiectulũ militarũ, sã propunã ĩmpãratului disolvarea parlamentului.

Parlamentulũ germãnũ a perdutũ pre unulũ dintre ceã mai distĩnși membri prin mãrtea deputatului Petru Franciscũ Reichensperger. Elũ a facũtũ parte din „Centru” și în ctivitatea sa publicã de o jumãtate de seculũ flũ caracterisãzã ĩubirea ĩnfocatã de patrie și alipirea sincerã de biserica catolicã, ale cãrei ĩnterese le-a apãratũ tot-deuna cu multũ tactũ și energie.

Correspondințe.

B. în 10 Dec. 1892.

Multũ Stimatẽ Domnule Redactorũ!

Urcarea salarelorũ învățãtoresci la minimumulũ de 300 fl. a ĩnsufiatũ ĩngrijiri serioase tuturorũ bãrbațilorũ cu durere de biserica și de nemulũ lorũ. Nu o ȑicã acẽsta, cã dorã la noi s'ar afla vre-unũ omũ cu mĩnte, care

să nu recunoască, că învățătoria ar merita o sorțe mai bună decât cea actuală, ci fiind că cunoscă, cât de storsă este poporul de multele date. Îngrijirile au început să se imprăști, și o rață de sperare, că putem păstra pentru multe școle caracterul confesional și național totodată, ne întinde împrejurarea, că în comunele, unde conducătorii sunt conșcii de pusățiunea sa, deja s'a sistemizat până acum salariul învățătoresc de 300 fl.

Poporul nostru, dacă are cine să-l lumineze, jertfese pentru școlă, numai câtă așteptă, ca jefa lui să fie recompensată prin folosele, ce le aduce școlă. La noi școlă până acum nu și-a adus rólele dorite. În popor și ați domnesc multe viții, mai ales împrumutate dela străini, precum sunt luxul, înjurăturile, profanarea Duminecilor și a sărbătorilor prin beții și altele. Școlă barēmă în parte ar fi trebuit să ne mântuiescă poporul de aceste rele. Acesta însă până acum nu s'a întimplat. Pruncii umblă la școlă câte 6 ani, și unde se ține școlă de repetiție, câte 9 ani, și totuși după un studiu (?) așa de îndelungat cel mai mult abia știu silabisă și face câte o trăsătură cu pēna. După ce au eșit pruncii din școlă, la 2—3 ani uită totu, ce au știut, și nu se mai deosebesc aproape întru nimica de cei ce n'au umblat la școlă. Lipsa acesta de progres este un mare rău, ce face, ca poporul să se disgeste de școlă.

Dar să cercăm, cum stă lucrul cu lumina poporului și cu școlele, despre cari se susține, că într'insule se face progres. Nu odată cetim prin diare, că la cutare școlă pruncii au făcut esamenul „bun” și chiar „eminent”, că învățătorul e conșci de chemarea sa. Departe dela mine de a dubita despre sinceritatea acelor raporturi. Să mi-se ierte însă, dacă voi face o mică observare. Anume pre unele locuri bună-tatea și eminența esamenului rezultă din „rolurile”, ce le împarte învățătorul între prunci. Când s'ar proba cu alte întrebări, mă tem, că bieții școlari ar rămâne înmărmuriți. Îmi place a crede, că acestă apucătură este numai pre unele locuri. Să concedem, că esamenele în adevăr sunt bune și chiar eminente. Cum se esplică ore, că din acei școlari buni și chiar eminenti nu se aleg la timpul său omeni isteți, cari să lumineze și pre alții? Cum de după atâta școlă nu se observă acest progres și afară de școlă în ridicarea culturală, morală și chiar materială a poporului? Dacă progresele și binecuvântările școlii nu se manifestă și afară de școlă în viața comună și familiară, poporul ușor pōte veni la credința greșită, că școlă este numai o sarcină fără de folos practic.

Ar fi val de noi, când s'ar lăți în popor acestă credință greșită. Ca ea să nu se lătescă, trebuie să cercăm după cauzele, pentru cari școlă la noi nu prestă folosele practice, ce cu dreptul se așteptă poporul în urma jefelor aduse.

Cauzele sunt mai multe. Anume este în general cunoscut, că prunci în puține locuri au cărțile și recuisitele de învățămînt prescise, în alte locuri nu se frecventă școlă destul de regelat, pre airea sunt alte defecte.

Eă cauza principală, pentru care la noi prunci nu învață de ajuns în școlă, uită curând cele învățate, și după ce eșă în

vieță, abia se mai pot deosebi dintre cei ce n'au umblat la școlă, o află în lipsa de bibliotecă populară. Când amă avă bibliotecă populară, lucrul ar sta cu totul altcum. Învățătorul s'ar interesa mai mult de instrucțiune și educațiune. Ba la acesta ar fi chiar și constrins atăt din partea poporului, care ar învață să cunoscă valorea nedisputabilă a sciinței, cât și din partea superiorilor lor imediați, cari ar cerceta școlă cel puțin în lunile de iernă, când nu sunt ocupați atăt de mult cu câștigarea pānei de tōte zilele.

Părinții cu bucurie ar trimite băeții la școlă, unde să se desvolte, ca mai târziu să și pōtă alunga durerile și grijile lumesci ascultându cu drag câte o istoriă morală cetită de băștutul său, cu plăcere ar primi invitațiunile referitoare la economie, comerț și industrie publicate în câte ună opă de specialitate.

Băeții încă din primii ani de școlă ar începe a ceti câte o poveste, istoriă, ér crescându s'ar ocupa și ar ceti și alte cărți mai seriose, ceea ce ar continua și după finirea cu școlă. Devenind bărbați ar duplica zelul și interesul față de perfecționarea și desvoltarea filor săi.

Tăranul ar începe a fi conșci de demnitatea sa. În atari împrejurări peptul poporului ar deveni o locuință splendidă și statornică pentru religiositate și virtute. În aceste două ar afla el lumină intensivă pre cărările întunecatului materialism, ce face cuceriri pre fiesce care și. Aceste două ar fi o stincă puternică, în care s'ar nimici valurile patimelor, o mângăere dulce în mijlocul furtunelor de suferințe și a amarului, căruia îi dă espression în poeziile sale: „Pelin beu, pelin mănăncă, cu pelin sara mă culc. Dimineța, când mă scol, cu pelin pre ochi mă spăl.” Prin aceste s'ar întări în credință față de Dumnezeu, în încrederea într'un viitor mai bun și mai fericit. Poporul ar iubi pre deapropelă său, dar nu s'ar uita nici pre sine și bunul său cel mai mare: credința și limba.

Poporul cultivându-se ar observa, că e timpul, ca să se smulgă din conservativismul cel ruginit, și că rămânând și mai departe fără sciință devine ună agru, pre care să-l exploateze toți veneticii, cari nu dispun de alta afară de o sciință mârșavă, sciință folosită pentru aglomerare de averi. Ar observa, că de nimica nu pōte fi sigur, dacă nu are sciință.

Am auditu pre mulți dicend: „Poporul nu are nici gust și nici timp de cetit. Afară de aceea înființarea bibliotecelor recere bani, cari nouă ne lipsesc.” La obiecțiunile aceste cu permisiunea Onoratei Redacțiuni voi răspunde în altă corespondință.

Un amic al poporului.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii” din 1891:

Au solvit pre anul 1892. In Archidieceș: *Protopop. Roșiei:* Parochia Zlatna, 4 fl. — Parochia Bistra, 5 fl.

Clerici români din sem. centr. din Budapeșta, 11 fl. 64 cr.

Până, acum a încurs de tot sumă de 1,372 fl. 49 cr.

Noutăți.

Cum își perde „Gazeta” tot cumpătul. După ce acestă fōe și-a perdat terenul „în politică”, a intrat pre terenul pentru dînsa și mai nepotrivit și necunoscut ală cestiunilor bisericesci, și neputându-se susține acum nici pre acestă teren, recurge la incualificabile suspiționări și neadevăruri. Astfel în numărul 284 dela 23 Decembre v. 1892 voindu să arete, că concludul sinodului protopopesc din tractul Roșiei, publicat în numărul 53 al „Unirii” din a. tr., este influențat de noi, susține, că noi „am pus în mișcare pre domnul secretarșu dela Mitropolie, ca să scrie în drepta și stînga pre la adicți sistemului absolutist și să-i provoce a manifesta indignarea sa”. Din însărcinarea domnului secretariu mitropolită rugăm deci pre ori cine are epistole de solul celor indigitate de „Gazeta” dela dl secretariu, să le dea publicității în colonele „Gazetei”, ér până când nu se va face acestă, aserțiunea „Gazetei” o declarăm de calumnie. Altcum concludul sinodului protopopesc amintit este „un act umilitoriu” numai pentru „Gazeta”, ér preoților, cari cu numele lor proprii au pășit întru apărarea bisericeii, le face deosebită onore, în lumina căreia se întunecă cu totul cei ce din tufă își atacă biserica.

Episcopul latin de Oradea-mare Laurentiu Schlauch cu finea anului Gregorianu a ținut o cuvintare sacră despre sacramentul santei căsătorii. Diarele liberale privesc cuvintarea acesta ca signalul luptei, ce se va începe în curend între biserica și stat.

Dr. Vasiliu Lucaci în 28 Dec. a. tr. a plecat la Seghedin spre a suferi arestul de un an, la care a fost condamnat de către juriul de presă din Dobrișin.

Promovare. *Teodoru Pascu* a fost promovat la gradul de Dr. în medicină la universitatea din Clușiu în 10 Dec. 1892. Dînsul de o cam dată este stabilit în Bistrița, comitatul Bistrița-Nasend.

Millione dispărute (?). Diarul „Nagyvárad” a publicat scirea, că pre timpul ministrului Trefort ar fi dispărut din fondul religiosar cat. și de studii patru milioane florenți, despre ce scie și actualul ministru de culte Csáky, dară din reverință față cu antecesorul său acopere lucrul. Scirea acesta o desminte ministrul Csáky și alți bărbați competenți.

Producte literare oprite în Ungaria. Foile din Budapeșta aduc scirea, că ministrul de comerț a oprit de pre teritoriul coronei ungare opul „Luptele pentru naționalitate” publicat de Georgiu Adamescu în Bucuresci, precum și fōea periodică „Romanische Revue”, ce apare în Viena.

Baluri. *Reuniunea femeilor române din Blasiu* invită la balul, ce-l va aranja Sămbătă în 21 a l. c. în otelul „Univers”. — Totu în 21 a l. c. aranjează bal în sala Gesellschaftshaus-ului și „Reuniunea femeilor române din Sibiu”. Venitul curat al acestor petreceri este destinat pentru fondul respectivelor reuniuni.

Banii cei noi. Ministrul de finanțe a trimis tuturor municipiile ordinațiune, prin care face cunoscut banii cei noi. Ordinațiunea anunță totodată, că atăt la noi cât și în Austria de o cam dată se vor pune în circulație numai piese de aur de câte 20 corone. Punerea în circulație a banilor celorlalți se va face cunoscută la timpul său din partea ministrului.

Conscrierea Țiganilor. Guvernul u. a dat ordin tuturor municipiilor, orașelor și comunelor, ca la 31 a c. fiesce care să conscrie pre toți Țiganii aflați pre teritoriul său. Conscrierea, se pare a avă scopu nu numai să constate numărul Țiganilor, ci totu odată să pună capet și vagabundării lor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

†

Cuvîntu funebru

la înmormîntarea fericitului Prepositu Capitularu de Alba-Iulia și Făgărașu

Constantin Pappalvi

întimplată în 22 Decembrie n. 1892 în catedrala mitropolitană din Blăși, ținută de

Dr. Alesandru Grama,
canonicu mitropolitanu.

„Și a datu Domnul lui tărie, și până la bătrânețe a rămasu la elu, ca să vadă toți fiii lui Israilă, că bine este a asculta de „Domnulu.“ Is. Sir. 46, 12.

* * *

O anu nefericitu 1892! Nu ți-a fostu destulă, că ne-ai luat pre părintele nostru celu bunu, pre Mitropolitulu nostru, și în cele mai grele timpuri ne-ai făcutu orfan? Nu ți-s-a stîmpăratu setea ta cu lacrimile, ce le vîrșămu de cinci luni după arhiereulu nostru, care de cându ne-a părăsîtu, pare că nici sôrele nu ne mai încălzesc, nici luna nu ne mai luminază, nici bolta cerescă nu ni-se mai pare așa frumosă și zimbitore ca mai înainte? Încă numai câteva zile te mai despartă de prăpastia veciniciu, și înainte de a te arunca în ea, ai mai svîrlit o săgêtă în inima nostră! De unde voru mai scote lacrimi ochii nostri, căci suntă uscați ca pustia de lacrimile celea multe, ce le-amu vîrșat? De unde va mai scote pepulă nostru suspine, căci plînsulu celu multu le-a nădușit, câtă de abia ne mai putem vîeta?

* * *

Se turbură și se înfiôră omul, cându înainte de apusul zilei se întunecă sôrele pre ceriu, și vine nôtea înainte de timp. Se bucură și se desfătează însă, cându ostentă de sarcinele și greutatele zilei vede sôrele apunendă la timpul seú, și nôtea venindă cu plăcerile și farmeculu ei invită pre muritoriu la odihnă în brațele sale. Ca ômeni puțină știutori, ce suntemu, de câte ori nu ne tînguimu noi, că vieța omenescă nu apune regulat la timpul seú, cum apune ziua, ci de cele mai de multe ori atuncî, cându după chibzuirea nostră omenescă amă cugeta, că este multu încă până la apus. Numai rară, forțe rară se întimplă, de ni-se gată vieța atuncî, cându puterile ni-le-au mistuit, nu bôla sau alte necasuri, dureri și întimplări nenorocite, ci ni-le-a mistuit mulțimea anilor. Și étă! adormitul în Domnulu, vredniculu nostru Prepositu Capitularu *Constantin Pappalvi* este unul din aceia rari, forțe rari muritori, în cari Dumneșeșu și-a arêtat atocputința și darulu seú de a-i lungi vieța până atuncî, până cându perindă și mistuindu-i-se puterile una câte una, nu de bôla, necasuri, dureri sau întimplări nenorocite, ci singuru numai de povara și de mulțimea anilor, trupulu și sufletulu nu i-s-au mai dorită mai multă a fi la oaltă, ci sufletulu i-se doria la Dumneșeșu, êră trupulu în panintă, și fără dureri s-au despărțit unulu de altulu spre a se duce fiesce care la locul seú.

A alesu Dumneșeșu spre acêta pre vredniculu nostru Prepositu din mii și mii de ômeni, căci pre căile Lui a umblat elu totdeuna și hotarêle legiloru Lui le-a păzit până la môrte.

L'a alesu Dumneșeșu spre acêta din mii și mii de ômeni, căci casa lui Dumneșeșu i-a fostu tot-deuna mai plăcută și mai iubită decătă ori ce palatū pre lume, și din casa lui Dumneșeșu numai atuncî a lipsit, cându slăbitu de bătrânețe nu putea eși din casa sa.

L'a alesu Dumneșeșu spre acêta din mii și mii de ômeni, căci înălțimea vredniciloru, la cari s'a ridicat, nu l'au făcutu nici mândru și îngâmfat, nici orbū de trufie, câtă să se uite cu dispreț la cei mai mic, ci a rămasu tot-deuna blându și umilitu cu

inima așa, precum a voitū Mântuitorulu nostru să fie toți cei ce voescu să-lu urmeze pre Elu.

L'a alesu Dumneșeșu spre acêta din mii și mii de ômeni, căci neuitândă nici cându cuvintele Mântuitorulu: „*Celū ce vē ascultă pre voi, pre mine mē ascultă,*“ ascultarea și supunerea canonică față cu mai marii seși în ierarhie i-a fostu tot deuna virtutea cea mai plăcută, și care fi cauza o adevărată mîngăere cerescă.

L'a alesu Dumneșeșu spre acêta din mii și mii de muritori, căci ținendă pururea înaintea ochiloru cuvintele Sântulu Apostolu Paulu: „*Nu în mîncări și în beuturi, ci înbrăcați-vē în Domnulu nostru Iisusu Christos!*“ deși avea tot-deuna multu, se îndestulia totuși tot-deuna cu puțină, așa, câtă în o pusēțiune multu mai de rindu ar fi avut cele de lipsă și ar fi fostu mulțimitu chiar așa, ca și în pusēțiunea cea strălucită, în carea a fostu din voea lui Dumneșeșu.

L'a alesu Dumneșeșu spre acêta din mii și mii de ômeni, căci dacă fără a ave lipsă, Dumneșeșu i-a datu lui multu, elu încă a datu și lui Dumneșeșu și altora multu. Biserica cea frumoșă din locul născeriu zidită de elu, ajutorele cele multe date sêraciloru și tinerimii nostre, contribuiriile lui la totu felulu de lucru bun și frumos, fundațiunea de mai bine de 12 mii floreni făcută încă în viața și străpusă Veneratulu Capitulu, arată, cu câtă de puțină se îndestulia elu, și câtă de multu da elu altora.

Pentru aceea a binecuvîntat și lungitu Dumneșeșu viața lui, câtă elu este Nestorul cîerulu arhidieceșanu, elu este Nestorul Capitularu nu numai în timpul de față, ci în totă istoria Capitulu, în care în timpul de 85 de ani ai esistenței sale încă nici un membru n'a ajunsu lungă viața de 89 ani. Ba elu formază capetulu unei epoci în istoria bisericii nostre, căci elu este sigilulu în șirulu celu lungu al preoților sînțit de marele Arhiereu Ioanū ore cându Bobū, și astădi cu elu se scoboră în mormintă celu din urmă preotū sînțit de acestu mare Arhiereu în lungulu șirū de mai 50 de ani ai păstoririi lui.

Pentru aceea l'a binecuvîntat Dumneșeșu în unu modū așa plăcutu, câtă după ce 89 de ani a privit în fața morții, de care scia, că nu va scăpa nici elu, môrtea pentru elu și-a perditu toți fiorii, mormintulu pentru elu a încetat a mai fi înspăimîntătoru, și môrtea o a îmbrășat cu pre unu ângerū și în mormintū se scoboră zimbîndă ca în unu locū de odihnă după atâta trudă în o zi atăt de lungă; êră cându alătăeri la 2 ore d. a. s'a înfășat înaintea Marelui Dumneșeșu spre a răspunde la întrebarea cea grea: *Omule ce ai făcutu pre pămîntū în o viață de 89 ani!* cu inima și sufletulu liniștitu va fi răspunsu: *Dômne, legile tale le-am păzitu!* cându apoi se voru fi deschis ușile paradisulu, și va fi intrat în elu auțind cuvintele: *Bine servitoriu bunu și ereditosū, preste puține ai fostu, preste multe te voit pune, intră întru bucuria Dômnelu tēu!*

Să încete dară ochii nostri de a mai lăcrima și pepturile nostre de a mai suspina după elu, căci pildă ni-l'a pus Dumneșeșu pre elu nouă, ca să vedem cu toții, cum prisosesc darulū Lui în viața și în môrtea tuturor celor ce umblă în cărările Lui, cum a umblat vredniculu nostru Prepositu capitularu în lungă lui viața de mai unu vecu!

* * *

Și acum, tu sufletu blândū! tu ești celū dintăiu, care după o despărțire de cinci luni êră te înținesci cu sufletulu Mitropolitulu nostru, pre care așa mult l'ai prețuit și iubit! Spune-i, că plângem după elu și acum, ca și atuncî, cându ne-a părăsîtu. Spune-i, că nu l'amă uitatū, și nu-lu vomu uita nici odată, dar nici odată! Spune-i, că biserica și națiunea lu jelesce și astădi cu jale adâncă! Spune-i, că nu este și lăsată de Dumneșeșu, în care să nu-lu amintim și să nu ne rugăm lui Dumneșeșu pentru su-

fletulu lui! Spune-i, să se rōge lui Dumneșeșu, ca să se îndure a ne alina durerea cea mare, de care suntem cuprinși dela môrtea lui! Și apoi după ce le vei spune tôte acestea, cădeți amîndoi în genunchi înaintea tronulu dumneșeșu, și-lu rugați, să nu ne uite în timpul acesta de grea cercare, ci să ne mîngăe trimițendu-ne în locul vostru adevărat și vrednic următor de Voi! Amină.

Dionisiu și Sibilele. Scene din timpurile Cesariloru de
Miles Gerald Keon.

Suntem pre la sfârșitul anulu alu unspredecelea alu erei creștine. În fruntea imperiulu romanu stă Cesarulu Augustu. Elu e de 74 ani, pērulū fi este argințiu, fața fi este palidă. Dar împăratulu e și acum unū bărbatū chipeșu. Și dacă ar trebui să-i facem și potretulu, amă spune simplu, că aducea multu cu Napoleonu I. Numai câtă nasulu lui Augustu era puțină mai încovoiatū, și mai cu samă în timpulū, despre care vorbim, fruntea și marginile gurei fi erau brazdate. Prin brazdele acestea puteai însă observa încă și acum urmele acelei frumșei bărbătesci, carea farmecase odată lumea clasică întrégă.

Încă trei ani, și „stăpânitorulu lumii“ dispăru de pre scena lumii, și dispărerea lui o amă putē asemēna cu unū splendidu sînțit de sôre, în urma căruia vine unū șirū de zile înorate.

De următoriu alu seú a proclamatū Augustu deja oficiosu pre Drusu Tiberiu Claudiu Nero, fiulu seú mașteru. Tiberiu era pre atuncî aprôpe de 53 ani. Înapoia acestorū ani era unū șirū lungu de fapte desfrinate, de răsunări tañice și de viții rafinate și sistematice.

Încreșutulū lui eră Eliu Seianu, comandantulū supremu alu gardei pretoriane. Elu avea problema, să bage de samă dîlnicu, cum decada încetulu cu încetulu Cesarulu Augustu, și să nutreșcă patimele lui Tiberiu. Până acum Seianu nici nu se gândise la altceva. Ideea de a apuca elu însuși în mânilē sale frinele guvernării lumii fi veni multu mai târziu, și gândulu acesta și contribui apoi multu la sfârșitulū lui celū grōznicū. Cu greș va mai fi viețuit vre odată omū așa de ambițios, care să pună la cale cu mai multă răbdare și șireție o tradare așa de mărētă, precum a făcut o elu, și apoi la executare să vedēscă totuși atâta nedestoinicie.

Să trecem însă la povestirea nostră.

I.

Era o plăcută sară de tōmnă în anulū unspredece. Pre Via Appia mergea în spre Roma o căruță simplă, trasă de doi cai. Ea pornise pre la amēdi din Minturnae și avea să ajungă în sara acêta până la cea dintăiu stațiune postală spre medădi dela cetatea Formiae. În căruță ședea o dômnă de vristă de mijlocu. Chipulu ei arăta încă și acum urmele frumșei de odinôră și deodată și o bunăta deschilinită. Lângă ea ședea o fetișoră palidă. Trăsăturile feței ei erau fine. Fata nu era mai mare de doispredece ani și părea morbôsă ori celū puțin suferindă. Era îmbrăcată ca și matrôna într'o haină negră. În fața lorū ședea unū tinêru frumosu. Din croitura hainei lui, nefdatinată în Roma, se vedea îndată, că e unū străinū. La stînga lui atrîna o sabie cu trei tăisuri, a cărei mînușă

era împodobită cu smaragde. Pre genunchii săi ținea elu o pelerie lată, numită petasus, cu o lungă penă neagră.

„Agată, copila mea,” începu cu un accent grecesc matrónă, „de ce nu privești în juru-ți? Etă noi suntem aci cu tine; lasă trecutul, nu te mai gândi la elu. Deii au chemat la sine pre tatăl tu, după ce omenii i-au răpit moștenirea părinților lui, Nu te-ai gândită nici odată la aceea, că tu-mi vei închide și mie ochii?”

La vorbele acestea pre Agata o cuprinsă spaime, și ea cuprinsă cu brațele grumazul matrónă udându-i fața cu lacrimi.

„Mulțămescă deilor,” reîncepu matrónă mișcată, „și mai cu samă mulțămescă acelu Dumnezeu necunoscut, despre care ne-a grăit Dionisiu Atenenul, le mulțămescă, că-mi vedă fata éráși plângându. Da, plângi, dar nu de frică ori desperare. O mórte cinstită a fostă aceea, carea ne-a răpită pre tatăl tu. Lacrimele noastre însă suntă zădarnice, ele nu ni-lu mai potă aduce; ele dimpotrivă numai facă pre fratele tu Paulu, ca să mai pérđă din curajul, de care are acum atăta lipsă.”

„Értă-mă, mamă dragă!” se ruga tinera copilă.

„Ascultă, Agato!” dișe Paulu. „Dacă-mi voi pute redobândi dreptul, atunci tata va veni și se va aședa cu cealaltă Lară în atriul casei părintești. Nu te descuraja dară! Nu l'amă perditu de tot și pentru totdeună. — Tu ești însă bolnavă, compatriotul nostru Charikles, renumitul medicu al lui Tiberiu Cesarul, va trebui să-ți ajute și să te vindece. Se dișe, că nici o bolă nu se póte împotrivi lécurilor lui. Că ești ostenită, nu e lucru de mirat, de vreme ce câte zile și câte nopți au trecut, de când călătorim într'una! Dar acuși suntem la ținta călătoriei noastre. Numai odată mai schimbămă caii, și apoi am ajunsă. Privesce, dragă, câtu de prietinoși suntă acești țermuri!”

Vizitiul, un libertin sau fostu sclav, privesce în căruța cu privilegiul unui vechiu casnic. „Se află mai bine copila?” întrebă elu. „Umbrele se lungescă,” continuă vesel, „zefirul ridicându-se din spre mare ne aduce mi de parfumuri. Etă, micuța surde! Și bine și face. Dór n'a totu plange?”

„O, bunele Filipu!” dișe Agata mulțămindu-i cu o mișcare a mânei. Și apoi întorcându-se către mamă-sa continuă: „Scii tu, mamă, că voi m'ați trezit mai înainte dintr'un vis înfiorătoru? Închipuesce-ți, visam, că omul acela care răpise averile tatălui meu, a murit. A venită însă o di, când éráși s'a întorsă, ca să ucidă pre frate-meă, și omul acela voia cu ori ce preț să-i smulgă sabia. Și ridându într'un chip atăt de greșos dișea neîncetat: — Am să-lu omoră cu propria-i sabie. Chiar sabia lui să-i aducă mórtea! — Spune-mi, frate, cum se și chéamă omul acela? Numele lui mi-a scăpatu din minte.”

„Bine că l'ai uitat, sorioră scumpă. În sfârșit ce-ți și folosește, că-i vei sci numele? Apoi morții nu se mai întorc, ca să omoră pre cei vii, — și apoi acela, care mă va omoră pre mine cu propria mea sabie, încă nu s'a născutu. — Dar lasă-le acestea, privesce mai bine la regiunea acésta, câtu e de frumoasă. Aci vei locui tu!”

Dișându acestea tinerele privesce éráși

cu ochi nesătoși la regiunea cea într'adeveru foarte frumoasă. Sorele sfințindu își scâlde chiar acum rațele sale cele de pre urmă în rful Liris, numit adă Garigliano, care șerpuia spre apus ca și o fașe de aur. Pre marginea drumului erau o mulțime de oleandri și tei. Oleandrii formându tufșuri se întindeau departe pre deluri la delu, împrăștiându diu ramurile încărcate cu flori mirosurile cele mai plăcute. Printre ei se mai zăria ciparoși, mălini, paltini, fagi și ici colé și câte un castanu. Și preste regiunea acésta plină de flori și de mirosurile parfumate se întindea azurul ceri al Italiei în totă frumoșea sa majestoso.

În apropiere se zăria printre frunșuri o vilă mare, ce sămăna a palat, cu colonade ionice și cu ferești strălucitoare. Pre coperișul vilei era o întrégă societate de statue albe ori aurite.

„Să ne oprim aci, mamă dragă, să odihnim în umbra acestor arbori înalți!” dișe palida copilă însufletită, suridându printre lacrimi și uitându-și cu totul de ostenelă. Abia își esprimase Agata dorința, și Paul și sări din căruța, ca să ajute mamei să se scobore, și apoi luându pre soru-sa în brațe o aședă lângă trupina unui arbore. O tinera sclavă din Tracia, care-i însoția, încă sări jos din căruța. Filipu trase căruța la umbră.

Călătorii nostri petrecură aci o bucată de timp, desfătându-se în vijitiul valurilor mării, în susitul crengilor lor de-asupra capetelor și în cântecul unui grieru la picioarele lor. Linște deplină domnia pretutindenea.

De odată își ridică Filipu mâna și toți ascultă cu atenție la sgomotul, care se aude totu mai tare.

În sud din spre Via Appia se ridică nori de colb, și nu preste mult se zări pre o movilă o óste numeroasă, a cărei armă lucia în rațele ultime ale sórelui. Tropotul căilor din ce se apropia mai tare, făcea, de totu pământul se cutremura.

Avantgarda ostii acesteia o forma o escadră de călăreți ușori din Numidia, apoi urma o mulțime de Batavi, și în sfârșit o mie de pretoriani îmbrăcați în cea mai strălucită paradă, toți călări. Ei trecură ca vintul pre dinaintea călătorilor, cari priviau în urma lor uimiți de strălucirea lor.

O suflare lungită și limpede de trimită opri totă călărima. Unul dintre ofiterii, cari până aci erau în urma trupe, călări înainte, se auđi o comandă puternică, și de odată trecu o mișcare ca fulgerul printre călăreți. Trupa neagră de Numidiani, ca și un trup lungu de șerpe, ce-și încovoe coda încoiosă, începu a defila doi cu doi înainte strălucitoare colone principale, carea se înșirase de-a lungul drumului. Preste șeci minute totă trupa sta nemișcată ca niște statue cu fața chiar spre străinii nostri, ochii cărora nu se mai sătura de priveliștea aceea strălucită și ne mai vedută.

Ofiterii amintiți mai înainte se opriră acum în front. Între ei era un bărbat frumos cu ceva mai bun de trei șeci de ani. Trăsăturile feței lui erau seriose, ér ochii aveau o privire pătrundătoare. Tunica neagră cu două vergi roșii încrucișate, ce o purta preste paveză, ne spunea, că Augustu ori unul dintre cei doi Cesari — Tiberiu ori Germanicu — l'au înălțat în șirul sena-

torilor, érá chlamida, mantaua mohorită, ce o purta de-asupra tunicei, vedea pre tribunul. Elu se opresce acum lângă un alt ofiter, a cărui îmbrăcăminte este foarte bogată, și care parcă nici nu bagă în samă ce se petrecă aci. Chipul lui grițit și trăsăturile fine și regulate erau în deplină armonie cu îmbrăcăminte lui și ne spunea, că demnitatea lui e foarte înaltă. Elu purta mantaua cea lungă mohorită a generalilor sau legaților. Pre buzele lui se ivia din când în când un suris batjocoritor.

Elu schimbă acum câteva cuvinte cu tribunul. Acesta întorcându-se către centurionu îi poruncesce ceva. În clipa următoare centurionul stă înaintea lui Paul și dișe: „Vé rog frumos, fiți buni și-mi spuneți, sunteți de mult aci?”

„Abia de câtva timp.”

„Și n'ați vedută pre cineva venind din spre vilă?”

„N'amă vedută pre nimeni!”

Și ofiterul se departă salutându respectuos.

Într'aceia curiositatea călătorilor nostri creștea mereu. Plini de admirare priviau la scena cea nouă, ce se petrecea sub ochii lor. Cea mai mare schimbare se petrecu însă cu tinera copilă. Interesul, ce-lu deșteptară în sufletul ei evoluțiunile trupe, era nespusu de viu. Ea era totu mai curiosă să scie, ce se va întâmpla după toate acestea. Și mulțămirea sufletescă, ce o pricinuia cele ce le vedea, se oglianda atăt de tare în privirile ochior ei.

„Cine suntă omenii aceștia?” întrebă Agata pre Paulu. „Suntă dór genii, semiđei, despre cari mi-ai povestit de atătea ori?”

„O nu, suntă numai niște cete din felurile soiri ale ostășimii imperiului,” răspunde Paulu.

Dar Agata, óre cum neîndestulată cu răspunsul frate-său, privia spre cealaltă.

Libertinul o observă, și asemenea unui medicu deștept se încercă a-i mai așta interesul, numai spre a o face să-și mai uite de durerile sufletesci. „Da, domnul meu Paulu, domna mă Aglais și copilă dragă, aceștia suntă cu adevărat genii cei răi, demonii țerei acesteia. Căți gândescă că suntă aci? Să-ți spun eu, care m'am luptat cu ei la Filipi: aci e totă cavaleria din trei legiune. Pre Joe, așa e, precum vé spun! Lipsesce numai pedestreia.”

„Și bunul meu Filipu, cine suntă călăreții cei cu giubelele de pele și cu pavezele de sold de feru? Gândescă că-să de două ori așa de mari ca alți omeni!”

„Aceia, porumbiță dragă, suntă Batavi, cari locuesă la gurile Renului și ale Șeldei,” răspunde libertinul făcându o nutră importantă.

„Dar aceia, a cărora fețe lucescă ca arama și a cărora ochi se învîrtă ca și ai animalelor sălbatice în circ? Căi loră ști mici și sprinteni și au còde lungi, și ei îi călărescă fără șea și fără frine, și pre capu au o învîltore aibă.”

„Aceștia suntă Numidii, călăreți născuți. Într'o vreme, când Hanibal venise cu ei pre aci, au deșteptată grzóă între locuitori.”

(Va urmă.)

Economie.

Udarea pomilor în decursul iernii pre la noi este cu totul neîndatinată, cu toate că pomii și ierna au lipsă de umezeală. Acesta a probat-o Clausen, directorul unei școli botanice din Rusia, pe cale experimentală. El scrie între altele: Iernile seacă nu sunt rare, urmarea este, că pământul chiar atunci, când ar trebui să fie mai plin de umezeală, — adică pe la mijlocul lui Martie — abia e umezită până la adâncime de 1 metru. Este lucru natural, că vegetarea arborilor și a pomilor nici primăvara și nici vara nu poate fi destulă de vie. Esperința acesta l'a înduplecat pe Clausen, să ude pomii și iernă, și lucrarea lui este răsplătită prin producție foarte abundanță. Noi din darul lui Dumnezeu avem destulă neură în anul acesta. Ca pomii să nu sufere din lipsa umezelei, este consultat a face câte o gropă în jurul fiecărei cărui și a o umple cu neură, care topindu-se, pe încetul străbate umezeala adânc în pământ.

Consumarea de cognac în Ungaria. Datele statistice dovedesc, că în Ungaria s'a consumat în anul trecut cognac în valoare de 923,400 fl. importat. Dacă vom computa și prețul cognacului fabricat în patrie și totu aci și consumat, atunci valoarea totală a cognacului sigur trece preste un milion. Din Ungaria s'a exportat congaic în valoare de 686,140 fl.

Revista comercială a săptămâneli.

Frigul aspru din săptămâna trecută a încetat. În săptămâna acesta s'a așezat erăși multă neură.

Tirgul de bucate din Budapesta nici în săptămâna acesta nu a fost mai bun decât în cea precedentă. Bucate s'au transportat din provincă relativ puțin și acestea încă nu s'au plătit destul de bine. *Grâu curat* s'a vîndut m. cu fl. 8.80 — 9.10. *Grâu mestecat* m. cu fl. 7.50 — 8.50, după calitate. Circulațiunea săptămânală a fost de 70.000 măj. metr. *Secară* s'a petrecut 2000 măj. m. S'a plătit m. cu fl. 6.20 — 6.50. *Ovășu* s'a vîndut în decursul săptămâneli 3000 măj. m., s'a plă-

tită m. cu fl. 5.45 — 5.60. *Cucuruză* a fost puțin, și s'a plătit m. cu fl. 4.72 — 4.76.

Tirgul de rimători dela Steinbruch a fost cu ceva mai bun decât în săptămâna trecută. S'a plătit pentru rimători *unguresci* aleși 44 — 45¹/₂ cr., *betrani* 42 — 43 cr., *marfă țărănească* 42 — 44 cr., *sărbesci* 42 — 43 cr. la kg. curat.

Bursa de Budapesta.

Din 4 Ian. st. n. 1893.

Renta de aur ung. 4%	114.30
« « hârtie « 5%	100.50
Împrumutul căilor ferate ung.	121.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Osti ung. (1-ma emisiune).	119.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Osti ung. (2-a emisiune).	101.50
Bonuri rurale ung.	95.25
« urbariale ung.	99.—
Obligățiunile desp. regaliilor	101.25
Împrumut cu premiu ung.	144.—
Losuri pentru regularea Tisel	139.25
Renta de hârtie austriacă	97.50
« argint austriacă	97.25
« aur austriacă	116.50
Losurile austr. din 1860.	143.—
« Viena.	—
Acțiunile banței austro-ungare	985.—
« de credit ung.	365.—
« « austr.	315.30
Obligățiunile cu câștig ale banței ipot. ung.	125.50
Scrisuri fonciare ale instit. de cred. și economii «Albina».	101.—
Galben împărătesc	5.72
Napoleon-d'ori	9.56
Mărci 100 imp. germane	59.10
Londra 10 Livres șterlingi	120.30

Prețul mărfurilor.

Piața din Błașiu: Grâu, heclitr. fl. 4 — până 4.65, — grâu mestecat fl. 3.50 până —, —, secară fl. 3. — până 3.50, — ovășu fl. 2. — până fl. —, —, cucuruz fl. 2.80 până fl. —, —, alaciu fl. 2. — până fl. —, cartofi fl. 1.50 până fl. —, —, sementă de cânepă fl. — până fl. —, fasolea fl. — până fl. —, —, carnea de vită chilo 44 până — cr., carnea de vițel — până — cr., carnea de porc 40 până — cr., carnea de herbeci 26 până — cr., — 8 ouă cu 20 până — cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 162—1892.

(30) 3—3

Edict.

Fiindcă Marton Nastasia, gr. catolică din Șomcuta-mare de 18 ani și-a părăsit cu necredință pre legiuitul ei soț Ioan Barna din Șomcuta-mare și ubicațiunea aceleia nu se știe, prin acesta se citează, ca în termen de un an și o zi să se prezenteze înaintea subscrisului, căci la din contra procesul divorțial se va pertracta și decide și în absința ei.

Șomcuta-mare la 13 Dec. 1892.

Ioan Serb,
protop. tract. Șomcuta-mare.

(31) 3—3

Concurs.

Reuniunea de consum, asociere în Błașiu prin acesta escrie concurs la postul de *practicant de comptabilitate* împreună cu un salariu anual de 3—400 fl. v. a.

Reflectanții au de a-și susține până în 10 Ianuarie 1893 st. a. cererile prevăzute cu documente.

Błașiu în 19 Decembrie 1892.

Consiliul administrativ.

Anunț!

Simion Moldovan
bucătariu

aduce la cunoștea On. Public, că începând din 15 Ianuarie 1893 va aranja o bună bucatărie, la care invită pre On. Public a se abona.

Inscrierile se vor face încă din 1 Ianuarie 1893.

Bucate bune și gustușoare cu prețuri potrivite moderate.

Locuința este în casa sa proprie vis-à-vis de Biserica Curții.

Se rogă pentru abonați numeroși

Błașiu la 28 Decembrie 1892.

cu totă stima

Simion Moldovan,
bucătariu.

(32) 1—2

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

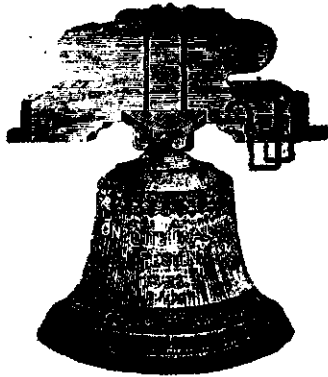
Liferant de curte
al Altetel Sale
Imp. și reg. Archiducele Iosif.

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și recușite de pompieri, turnătoriu de clopote și metal

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanonorațiilor domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 52—52

în care se fabrică atât grupuri cât și clopote singurate: cu scaune de fier patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferat delă întemeierea sa 1800 clopote mari de metal, într'altel și cel delă metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătoare scutite de mirosu, aranjamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântani.

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimit la cerere gratuit și franco.

Distins în anul 1885 la esoposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelent, progres și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.

JOSIFU GAVORA (1) 24—26

distins cu medalia esoposițională cea mare pentru lucru escelent și gust bun la esoposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

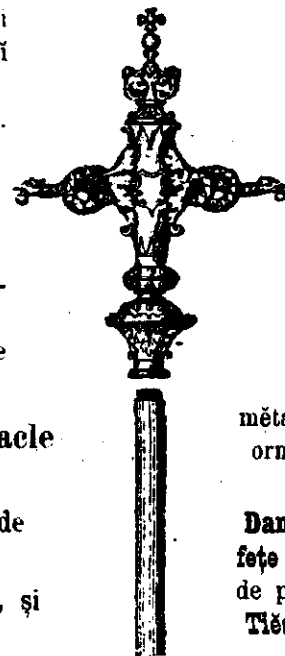
Budapesta, IV, strada Vașului Nr. 17

Recomandă cu prețuri de cele mai convenabile și în esecutare câtă se pôte mai frumoșă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericelor, și anume:

Felone preotesce și stichare diaconesce
Flamure pentru biserici și reuniuni.
Flamure pentru reuniuni de pompieri, de scolari, reuniuni bisericesci, reuniuni industriale, de cântări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire, luminarie de parete și de altariu, și candel.

Primesc și efectueșc ieștinu repararea vestminteloru besericesci, intrargintarea și intraurirea de potire, racle, candel și luminarie de altariu.
Mare asortimentu de brodării de aur, de argint și de metasa, precum și de ornaturi besericesci brodate
Dantele besericesci, fețe de altariu, cruce de parete și de scola.
Tieseturu bisericesci, damasturi etc.

Acurătatea mea o potă dovedi cu sute de epistole recunoscătore.
Zartfuri de prețuri și preliminar de spese trimită la cerere franco.